

Ніна БАГНЮК

ВЕЛЕТ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ

Він дійсно належить до плеяди славетних українців, і, як писала про Євгена Сверстюка Михайлина Коцюбинська, завдяки яким українська культура серед лихоліть, злигоднів, розгулів національної зради й відступництва не втратила і, сподіваємось, на втрапить своєї самобутності, духовного потенціалу і морального авторитету.

Євген Сверстюк залишається і на сьогодні та залишиться на майбутнє серед найвизначніших наших співвітчизників, без яких неможливо уявити багатовікову панораму українського духовного

умовах тоталітарної, нелюдської комуністичної системи зумів залишитися християнином і українцем.

Такі, як він, дали змогу всім нам і покликали всіх нас бути християнами й українцями у ставленні до світу і до себе самих, до нашої минувшини, сьогодення і майбутнього. Євген Сверстюк є однією із найяскравіших постатей українського шістдесятиництва. Того покоління, якому судилося стати захисником правди, свободи, людської честі та гідності в державі, що всіляко придушувала всі загальнолюдські фундаментальні цінності. Він був одним з ініціаторів Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року про державну незалежність України.

Його життєвий шлях розпочався перед Різдвом 1928 року в с. Сільце Горіхівського району на Волині. Після закінчення Львівського університету філолог Євген Сверстюк упродовж 1952 — 1953 років вчителював у Почаєві та Богданівці Тернопільської області. Навчався в аспірантурі, викладав українську мову у Полтавському педінституті, працював на посаді старшого наукового співробітника НДІ психології АН УРСР, заввідділом у журналі "Вітчизна", відповідальним секретарем "Українського ботанічного журналу".

На початку 60-х років він став організатором напівлегальних українських вечорів і зборів, автором противладних есе, учасником акцій протесту щодо репресій української інтелігенції. Публікував у "самвидаві" публіцистичні твори з критикою авторитарного режиму. У січні 1972 року Євгена Сверстюка заарештовують і засуджують "за антирадянську діяльність" на 7 років таборів суворого режиму і 5 років заслання. Вийшов на волю у жовтні 1983 року.

Після звільнення він активно працював в Українському культурологічному клубі, Українській асоціації незалежної творчої інтелігенції, а потім і в

світу. Літературознавець, філософ, культуролог, релігієзнавець, поет... Цей перелік, скільки б його не продовжувати, виглядатиме неповним і спрощеним, бо Сверстюк — не лише знакова постать з іменем на скрижалях нашої історії, а й совість української нації: активний учасник національно-демократичного руху, політв'язень радянського режиму, він належить до тієї невеликої когорти обраних, хто ніколи не зрікався ідеалу, навіть в

На базі Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки відбулась Міжнародна наукова конференція "Творчість Є.О.Сверстюка в контексті української та світової літератури". До оргкомітету конференції, очолюваного ректором університету, професором Ігорем Коцаном, увійшли провідні науковці цього ВНЗ, професор Луїза Оляндер, доценти Юрій Громик, Ірина Констанкевич, а також представники зарубіжних науково-освітніх інституцій, професор Люблінського Католицького Університету ім. Іоанна Павла II Володимир Осадчий (Польща), професор Тамбовського державного університету ім. Г.Р.Державіна Лариса Полякова (РФ), професор Гомельського університету ім. Франциска Скорини Іван Штейнер (Республіка Білорусь). До програми конференції включено більше 100 літературознавчих доповідей науковців із 6 країн: України, США, Білорусі, Польщі, Росії і Китаю. Учасників наукового форуму вітали перший проректор університету-господаря, професор Анатолій Цьос і декан Інституту філології та журналістики цього ж університету, доцент Юрій Громик.

На пленарному засіданні прозвучали фундаментальні доповіді провідних літературознавців України та зарубіжжя з проблематики конференції: національна ідентичність у контексті творчості Миколи Гоголя та Євгена Сверстюка (академік НАН України Микола Жулинський), теоретичні засади творчості Євгена Сверстюка у методологічному вимірі (професор Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки Луїза Оляндер), творчість Є.Сверстюка і феномен національної інтелігенції (Людмила Тарпашина, Інститут літератури ім. Тараса Шевченка НАН України), бачення Є.Сверстюком польсько-українських взаємин (професор Люблінського Католицького Університету ім. Іоанна Павла II Володимир Осадчий), творча постать Євгена Сверстюка серед літературних велетів світового масштабу (Ольга Куца, професор Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка; Іван Штейнер, професор Гомельського ДУ ім.Франциска Скорини, Білорусь; Ірина Констанкевич, професор СХУ ім. Лесі Українки; Ольга Кук, професор Техаського Університету, США; Лариса Полякова, професор Тамбовського ДУ ім. Г.Р.Державіна, РФ; Е.Лінь, доцент Сіанського Університету Цзяотуна, Китай; Лех Гемза, професор Люблінського Католицького Університету ім. Іоанна Павла II).

Актуальні дослідження запропонували професор Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника Ігор Козлик ("Методологічні засади літературознавчої діяльності Євгена Сверстюка"), професор СХУ ім. Лесі Українки Марія Моклиця ("Шевченкознавчі студії Є.Сверстюка в контексті його світогляду"), доцент Житомирського ДУ ім. Івана Франка Наталія Астрахан ("Християнство як основа літературно-критичної інтерпретаційної стратегії Є.Сверстюка"), професор Одеського НУ ім. І.І.Мечнікова Валентина Мусій ("М.В.Гоголь очима Є.О.Сверстюка"), професор ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Микола Ткачук ("Поетика есе Євгена Сверстюка"), лауреат Національної премії ім. Т.Г. Шевченка Василь Слалчук ("Парадокси "злочинної" рецепції Євгена

Сверстюка: критика"), професор Дрогобицького ДПУ ім. Івана Франка Віра Мовчан ("Добро як моральна цінність. На матеріалі праць Є.Сверстюка").

Дотичну до проблематики конференції тематику висвітлювали дослідники Бай Ян (Університет Лань Чжоу, Китай), Ольга Богданова (Санкт-Петербурзький ДУ, РФ), Наталія Сорокіна (Тамбовський ДУ ім. Г.Р.Державіна), Анна Степанова (Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля).

Секційна робота проходила у чотирьох напрямках. Масштабну тему "Життєтворчість і світоглядна концепція Євгена Сверстюка" висвітлювали члени першої секції.

Детальний і багатоаспектний аналіз творчого доробку письменника зробили науковці, котрі працювали у секції "Літературна спадщина Євгена Сверстюка". У цій секції виступили наші науковці, кандидати філологічних наук, доценти кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірина Комінярська й Олена Пасічник, які запропонували тему "Євген Сверстюк і світова література", розроблену в основному на матеріалах його книги "На хвилях "Свободи", що включає тексти есе і статей Сверстюка, котрі транслювались радіостанцією "Свобода" упродовж 1968 — 2004 років і один із редакторів якої назвав Євгена Сверстюка "патріархом української публіцистики".

Автори дослідження наголошують, що кожна думка, кожна оцінка, висловлені Євгеном Сверстюком у його творах, є вражаюче точними і водночас доступними та рідними для кожного справжнього українця. У своїх думках і оцінках письменник посилається на кращі твори світової літератури від Античності до сьогодення. Від загальнолюдського письменник переходив до національного, від національного — до індивідуального, вистражданого українцем, насамперед ним самим, митцем і громадянином, для кого доступ до скарбів світової літератури забезпечував і був невіддільним від свободи творити національну літературу. Євген Сверстюк до вершини світового письменства — Святого Письма — відноситься як до духовної серцевини християнської цивілізації, бо "кожне євангельське слово — як чудо". Проте й через Вселенське християнське письменник приходить до християнського Українського, що стверджує думкою: "Великдень — це Вселенське Свято, свято людської нації, але ніде у світі не заспівають так "Христос воскрес!", як в

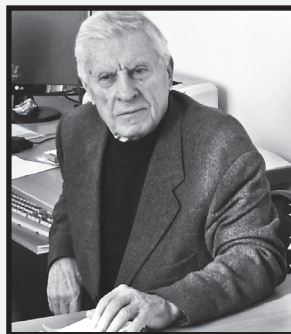
ОТАК РАПТОВО СВІТ ЗБІДНІВ...

Надто боляче писати про Володимира Івановича Чопика у минулому часі. Не хочеться змиритися з тією думкою, що ця людина більше ніколи не переступить порогу нашої академії, не поділиться зі своїми колегами тривогами та роздумами про глобальні проблеми непростого українського сьогодення.

Вітчизняна наука попрощалася з відомим вченим-біологом із безліччю заслужених звань і нагород. У безмежній скорботі — родина від втрати люблячого сім'янина. Колектив нашої академії поніс непоправну втрату потужного науковця, талановитого педагога-наставника і мудрого та шанованого колеги.

Та чи не найбільше збідніла природа, який досвідчений учений присвятив своє життя, віддаючи їй сили, знання, енергію, а головне — безмежну любов дослідника, ревного захисника, порядної людини і глибокого патріота.

Хай наша альма-матер назавжди залишиться пристанищем потужного духу Науковця, а пам'ять про Педагога і Людину довіку житиме у серцях вдячних учнів, однодумців і послідовників.

Українському ПЕН-клубі, президентом якого став у 1993 році. Цього ж року у Вільному Українському Університеті (Мюнхен) захистив докторську дисертацію з філософії на тему "Українська література і християнська традиція". Твір "Блудні сини України" в 1995 році приніс Євгену Сверстюку звання лауреата Національної премії імені Т.Г.Шевченка.

Вже в роки незалежності він відвідав наш навчальний заклад, зустрічався з його викладачами та студентами.

Пішов із життя 1 грудня 2014 року, в день річниці Всеукраїнського референдуму про незалежність — референдуму, ініціатором якого був, і незалежності, якій віддав усього себе цей великий українець.

Україні". Неординарно оцінює Євген Сверстюк таку постать світової літератури, як Микола Гоголь. Для нього Гоголь — український митець слова, поривання якого в християнську містику стало українським варіантом шукання волі, а вплив Гоголя на російську літературу виявився у зміні вектора її розвитку — від "естетизованого пушкінського задзеркалля" до "холодних вітрів російського бездоріжжя з примарою "русской тройки".

Аналіз творчості кожного велета світової літератури Сверстюк здійснює з огляду на потужність його впливу на розвиток тогочасної літератури і свідомість сучасників. У цьому сенсі Шевченко для нього — вісник Божої Правди, що зробив переворот в умах і серцях українців.

Третя секція працювала над темою "Теорія літератури і компаративістика", що в абсолютній більшості виступів висвітлювалась на основі Сверстюкової літературознавчої і художньої спадщини. Завідувач кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії, доцент Олег Василюшин досліджує тему "Борис Харчук і Євген Сверстюк у рецепції Петра Сороки". Наш науковець іде методологічним шляхом Петра Сороки: порівнюючи життєтворчість двох великих майстрів українського письменства, повторює риторичне запитання: "Чи витримав би Борис Харчук, якого не зачепила радянська каральна система, погляд дисидента-каторжанина Євгена Сверстюка?"

Дослідник вважає, що витримав би, й аргументує це написаними Харчуком творами "Вишневі ночі", "Мертвий час", "Межі безмежжя", "Слово і народ". Науковець звертається до слів Петра Сороки, який, оцінюючи творчу принципність Євгена Сверстюка, нагадує, що Сверстюк належав до кількох відомих майстрів слова сучасної України (поряд із Ліною Костенко, Іваном Дзюбою, Петром Скунцем, Миколою Вінграновським), котрі понад усе ставили духовно-художню цінність твору, не роздавали за високі гонорари рецензій, передмов і післямов. Знаходять своє відображення християнські мотиви творчості Євгена Сверстюка, який стверджував: "Коли нема Бога в серці, то нема миру в душі і злагоди в домі".

Члени четвертої секції розробляли комплексну тему "Мовознавство. Психологія. Методика викладання мови та літератури".

Учасникам конференції показано майстер-клас "Виконавський аналіз як основа осмислення тексту", який підготували заступник директора Володимир-Волинської гімназії ім. О.Цинкаловського Марія Стольницька і житомирський літературознавець Юрій Герасимов. Спільно з учнями гімназії вони виконали художню композицію "Образ України у творчості Т.Шевченка, М.Гоголя і Є.Сверстюка". Модератори майстер-класу розкрили значення декламування літературних творів як шляху до розкриття авторського задуму, як засобу поглибленого сприймання та розуміння художнього тексту.

Під час конференції працювала виставка "Дякую вам, що ми в світі зустрілися", присвячена Євгену Сверстюку.